

כ"ט בחשוון, תשע"ט, 2.1.2019

גיליון מס' 642

פרשת וארא

ממוקד מטרה

מאת הרב ליאור שיליאן, עין צורים

בדרכי הצבאית מצאתי עצמי פעמים רבות עומד מול משימה כזו או אחרת כשהסחות דעת, מכשולים ומשימות נלוות אחרות מאתגרים את ביצועה. הדברים נכונים כמעט בכל מקום בו אנו פועלים. משה רבנו מלמדנו כיצד להיות ממוקד מטרה. דרכו של משה בשליחותו להוציא את עם ישראל ממצרים, היא מרתקת. אם נעקוב אחר הדברים פסוק אחר פסוק, נגלה שהשליחות הפכפכה ומאתגרת. כשהקב"ה מבאר למשה במעמד הסנה את המשימה הגדולה של **לָכֶה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲה וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם**, הוא פורט בפניו שלוש משימות עיקריות: האחת - עמידה לפני בני ישראל – **פֶּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ה' אֱ-לֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱ-לֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יַצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכָרִי לְדֹר דֹּר**. השניה - העמידה לפני זקני ישראל: **לָךְ וְאֶסְפַּתְּ אֶת זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל... והשלישית - העמידה לפני פרעה: וּבֹאֵת אֶתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֶלֶךְ מִצְרָיִם... ומה תהיה מדת ההצלחה של משה בשליחותו? ה' מודיעו כי רק ביחס למשימה השניה, העמידה לפני זקני ישראל - יצליח, **"וְשָׁמְעוּ לְקֹלְךָ"**, אך בעמידה לפני בני ישראל ולפני פרעה אין הבטחה כזו. יתרה מכך, ביחס למשימתו השלישית, אומר לו ה' **"וְאֲנִי יֹדְעֵתִי כִּי לֹא יִתְּנוּ אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרָיִם לְהִלָּךְ וְלֹא בִּידְ חֲזָקָה"**. משה מקבל ידיעה מוקדמת כי בעמידתו לפני פרעה ייתקל בסירוב. ומה ביחס למשימה הראשונה, זו שהיא אולי הכי חשובה? העמידה לפני בני ישראל והבאתם לכדי ההכרה החשובה שה' הולך להוציאם ממצרים? היצליח ה' דרכו אם לא? כאן ה' לא מבטיחו דבר ולא מיידעו. נראה כי משה הולך בידיעה ברורה כי הזקנים הולכים לשמוע לקולו, ובידיעה ברורה כי פרעה עומד לסרב, אך ביחס לעם ישראל נשאר משה בחוסר ודאות. ומשה שאכן מעלה את הספק הצפוי באמונת העם באמת ההתגלות ובמעמד הסנה, שואל: **וְהֵן לֹא יֵאֱמִינּוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי**. ה' נותן בידו אותות ומציין כי בני ישראל יאמינו באותות כהוכחה לדיבור ה', אך אין כאן מענה לשאלה האם ישתכנעו בעצם ההבטחה ליציאה ממצרים אם לאו.**

ואכן, דרכו של העם פתלתלה. במפגש הראשון עושה משה את האותות לעיני העם כציווי ה' ואכן, נראה כי העם הולך אחר משה ואחר שליחותו: **וַיֵּאמְרוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד יְקֹנֶךָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עַנְיֵם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ**, אך לאחר פגישתם הראשונה של משה ואהרן עם פרעה העם משנה כיוון ומפנה עורף למשה - **וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה בְּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקְצֶר רוּחַ וּמִעֲבֹדָה קָשָׁה**. מכאן ואילך חל מהפך בשליחותו של משה. משה אינו מקבל יותר ציווי לדבר אל העם וגם אינו עושה כן מיוזמתו. משה מצטווה להעביר את כל דיבורו ואת כל מאמציו אל פרעה. כשהוא משה מבין כי חל שינוי במשימותיו ושכעת עליו להתמקד במאמצי הדיבור אל פרעה משה מעלה קושי (שהובלט על ידי חז"ל בשימוש שיש בו במידת 'קל וחומר' החזקה), **וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה לְפָנָיו ה' לֵאמֹר הֲנִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְּרַעֲה וְאֲנִי עֹרֵל שְׁפָתַיִם**. וה' עונה למשה: **... אֶתָּה תִּדְבֹּר אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוְךָ וְאֶהְרֶן אֶחִיד וְדַבֵּר אֶל פְּרַעֲה וְשַׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ**. לאחר שמשה חווה את סירובם של ישראל לשמוע ולהאמין, ולאחר שהזקנים נעלמים מן התמונה, נותר משה כמעט לבדו, כעומד מול פרעה ומול המשימה

השלישית. את עם ישראל יפגוש שוב על פי הכתוב, רק לפני מכת בכורות, שם יתן להם משה "תדריך", לקראת היציאה ממצרים. מה פשר האלם הזה? מדוע משה אינו מצטווה יותר לדבר אל העם אלא להתרכז בשליחותו מול פרעה? אם משום שהעם ממילא לא מאמין, הרי שיש לשאול מדוע נצטווה משה לדבר אל העם מלכתחילה?

נראה כי התורה מלמדת אותנו כאן כלל גדול: משה רבנו קיבל משימה גדולה וחשובה – להוציא את עם ישראל ממצרים. לביצוע המטרה יש דרכים רבות, אך ה' מפרט למשה את המשימות הנגזרות מן המטרה הגדולה: לספר לעם ישראל על התוכנית הגדולה, וליידע אותם במה שהם עתידים לחזות בעיניהם, היציאה מן השעבוד. היציאה ממצרים, גם אם אינה מביאה את העם כעת להאמין בקב"ה, עתידה, בסוף התהליך, להביאם להאמין בה' ובמשה עבדו, ולהיות התשתית גם לקבלת התורה. המהפך בשליחותו של משה והמיקוד אל עבר משימת העמידה לפני פרעה מתבצעים מיד לאחר היידוע הזה משום שאין טעם לעמוד מול בני ישראל ולהתעקש מול סירובם, דבר שעשוי אולי להחליש גם את משה. מעתה ואילך המשימה היחידה של משה היא העמידה לפני פרעה, השיח והמשא ומתן מולו. המהפך הזה מלמד אותנו כי לעתים כשמנהיג עומד מול משימה חשובה, עליו להתרכז בחלקי המשימה שיקדמו אותו בביצוע המשימה ולא לתת לעצמו להישאב אל המקומות שעשויים לעכב אותו במשימתו או עשויים להקטין את רוחו.

לקראת ימי הבחירות חשוב לשים לב ליכולת המנהיג קשוב לרצון עמו, לעמוד כנגד רוחו של כל אחד ואחד אך גם לא לתת לכל רוח להחליש את כוחו להסיט אותו מן המשימות החשובות העומדות לפתחו. הדברים נכונים גם לכל אחד מאיתנו. בתקופה בה הסחות הדעת מגיחות מכל פינה, נדרשת מאתנו עבודה לא פשוטה ולא קטנה של התמקדות במטרה. להצליח למנוע מהמכשולים להסיט אותנו מן המטרות החשובות העומדות לנגדנו. אולי זאת אחת המשמעויות של המשנה המוכרת: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, הַמְהִלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְשׁוֹנֵה וּמְפָסֵיק מִמְשָׁנָתוֹ וְאוֹמֵר, מַה נֶאֱמַר אֵילָן זֶה וְמַה נֶאֱמַר נִיר זֶה, מַעֲלָה עָלָיו הַפְּתוּב כְּאִלוֹ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ. התמקדות במטרה – מביאה חיים!

הרב ליאור שיליאן, רב קיבוץ עין צורים, ר"מ בישיבת עמיחי, חבר בארגון צהר.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il